

Högriskspel på nätet och skuldsättning i befolkningen: relation till spelform och psykisk ohälsa

Författare: Anders Håkansson, professor i beroendemedicin med särskild inriktning på spelberoende, Institutionen för kliniska vetenskaper Lund, Lunds universitet, och överläkare och enhetschef, spelberoendemottagningen, Beroendecentrum Malmö, Region Skåne.

Centrala slutsatser

- Bland nätspelare är spel på nätkasino senaste månaden tydligt associerat med kommande överskuldsättning, och tydligt associerat med att senaste året ha haft skulder till kronofogden.
- I den studerade gruppen av nätspelare är spelproblem mer än dubbelt så vanligt hos kvinnor som hos män.
- Nio av tio nätspelare som har tagit ett lån för att finansiera spel har spelproblem eller förhöjd risk för spelproblem.
- Kontrollerat för spelform är psykisk ohälsa associerat med överskuldsättning.
- Situationer där personer som spelar om pengar på nätet upptäcks ha en överskuldsättning utgör en möjlighet att screena för och uppmärksamma riskabla spelbeteenden och spelberoende.

Bakgrund

Problematiskt spel om pengar är ett världsomspännande fenomen med en förekomst i befolkningen som varierar mellan under en procent och upp till 5-6 procent i olika länder och olika studier (Calado & Griffiths, 2016). Den allvarligaste nivån av spelproblem utgörs av spelberoende, som sedan länge är en diagnos i de internationellt använda diagnossystemen, och som numera tillhör samma grupp av psykiatriska tillstånd som alkohol- och narkotikaberoende (American Psychiatric Association, 2013). Omkring en halv procent av befolkningen uppskattas ha ett spelberoende (Petry et al., 2005; Kessler et al., 2006; Abbott et al., 2018).

Spel om pengar inbegriper alla typer av spel där individen satsar pengar i syfte att vinna pengar, så som hasardspel, men utvecklingen av problematiskt spelande eller spelberoende ser

troligen mycket olika ut för olika spelformer. De vanligaste spelformerna hos personer som söker vård för spelberoende i Sverige är kasinospel på internet (nätkasino) och nätbaserad vadhållning (betting) på sport (Håkansson et al., 2017).

Spelberoende är ett potentiellt allvarligt tillstånd med stora konsekvenser för individen och dennes omgivning. Självmordstankar är vanligare hos personer som söker vård för spelberoende (Ronzitti et al., 2017), och en svensk registerstudie kunde nyligen visa att förekomsten av fullbordat självmord är 15-faldigt förhöjd hos personer med spelberoendediagnos, jämfört med befolkningen i övrigt (Karlsson & Håkansson, 2018). De ekonomiska konsekvenserna av ett spelberoende är en av de främsta orsakerna till tillståndets allvarlighetsgrad. Diagnosen karakteriseras bland annat av eskalerande ekonomiska insatser där de initialt lägre insatserna inte längre ger en tillräcklig psykologisk effekt för den som spelar (s k toleransökning), och ett karakteristiskt symptom är ett s k chasing losses-beteende, där spelandet inte längre primärt syftar till att uppnå något positivt, utan till att kompensera för spelförluster (American Psychiatric Association, 2013). Ekonomiska skulder har diskuterats som riskfaktor för fullbordat suicid vid spelberoende (Blaszczynski & Farrell, 1998). En nyligen publicerad studie från Finland tydliggjorde också att problematiskt spel om pengar leder till psykisk ohälsa både via en direkt mekanism, och medierat via finansiella problem (Oksanen et al., 2018).

Även utanför just området spelberoende tros ekonomiska skulder vara en viktig prediktor för psykisk ohälsa i befolkningen (Meltzer et al., 2013), och däri ingår också att ekonomisk skuld utgör en tydlig prediktor för suicidtankar (Meltzer et al., 2011). Det finns således skäl att studera ekonomisk skuldsättning i relation till psykisk ohälsa, inklusive spelberoende.

De senaste åren har inneburit en betydande förändring på spelmarknaden och i svenskarnas spelmönster (Folkhälsomyndigheten, 2018). En ökande andel av spelandet sker på nätet, och utländska spelbolag utan tillstånd att verka i Sverige har tagit ökande marknadsandelar på den svenska marknaden, med spelformer som är helt nätbaserade, främst kasinospel på internet samt nätbaserad vadhållning (betting) på sport (Regeringen, 2017). Nätbaserade spelformer innebär att förluster relaterade till spel kan utvecklas på kort tid, och kan intuitivt misstänkas vara förenade med högre beroenderisk, och den hypotesen stärks också av att dessa spelformer dominerar bland vårdsökande personer med spelberoende och hos personer som kontaktar en stödlinje för spelproblem (Håkansson et al., 2017; Stödlinjen, 2018).

Syftet med denna studie var att studera samband mellan nätbaserat spelande och överskuldsättning, och vilka faktorer som medierar risken för överskuldsättning hos personer som spelar online, inklusive hur detta påverkas av demografiska faktorer, olika ohälsfaktorer och individers attityder till spelreklam.

Metod och material

Detta är en populationsbaserad tvärsnittsstudie som syftade till att kartlägga spelvanor, lånebeteende, överskuldsättning och en rad demografiska och hälsorelaterade variabler bland vuxna personer i Sveriges befolkning som spelar om pengar på nätet. Studien använder en rekryteringsmodell där ett marknadsundersökningsföretag (Ipsos) rekryterar personer från en befintlig webpanel av personer som regelbundet kontaktas för marknadsundersökningar, enkätundersökningar och liknande. Företaget tillfrågar deltagare i denna webpanel tills tillräckligt antal personer som uppfyller inklusionskriterierna finns med i studien. I studien var avsikten att inkludera 1000 personer som under det senaste året hade spelat på antingen nätkasino eller någon form av vadhållningsspel på nätet vid minst 10 tillfällen. Detta skedde genom att vuxna personer i företagets webpanel erhöll frågan ”Om du tänker på de senaste 12 månaderna, hur ofta har du spelat vadslagningsspel på nätet eller nätkasinospel för pengar?” med svarsalternativen ”spelar inte vadslagningsspel eller nätkasinospel”, ”1-4 gånger”, ”5-9 gånger”, ”vet ej/osäker”, respektive ”10 gånger eller fler”. Endast de personer som svarade att de hade spelat dessa spel vid 10 tillfällen eller mer erbjöds att fortsätta till det aktuella frågeformuläret. De svarande som ingår i studien lämnade informerat skriftligt samtycke i webformuläret, och enkäten öppnades inte utan ett sådant samtycke.

Frågeformulär

Frågorna om aktuellt spelmönster i studien avser vilka spel som forskningspersonen har spelat någon gång de senaste 30 dagarna. Indelningen av spelformer har hämtats från Addiction Severity Index-spel (ASI-spel), ett frågeformulär för klinisk bedömning av spelproblem och svårighetsgraden i dessa (Socialstyrelsen, 2017). Där tas spelformer upp med avseende på de senaste 30 dagarna samt någonsin tidigare. I syfte att studera ett så närtida mått som möjligt, inte minst med hänsyn till aktuell skuldsituation och förväntad överskuldsättning de närmaste månaderna framåt, användes här 30-dagarsvariabeln. När populationen delades in i olika grupper i regressionsanalyserna nedan, beroende av deras typ av spelmönster senaste 30 dagarna, gjordes detta med fokus på huruvida deltagarna de senaste 30 dagarna rapporterade

nätkasino, livebetting på sport, bådadera eller ingetdera. Skälet till att dessa former valdes ut var att dessa spelformer framstår som de dominerande i kliniska sammanhang i Sverige där personer söker vård för spelproblem (Håkansson et al., 2017) eller kontaktar en nationell stödlinje för spelproblem (Stöddlinjen, 2018). Dessutom gjordes en kontrollanalys där också nätbaserade hästspel, som var en vanlig spelform i det här materialet, studerades separat samt i kombination med de ovanstående spelformerna. Denna kontrollanalys visade inte någon förhöjd förekomst av överskuldssättning i den gruppen jämfört med övriga spelformer, och gav inte stöd för att inkludera nätbaserade hästspel som en separat variabel i huvudanalyserna.

Psykisk ohälsa mättes med skalan Kessler Scale-6 (K-6, Furukawa et al., 2003). Skalan avser sex olika kärnsymptom vid psykisk ohälsa, och den svarande anger på respektive Likert-skala hur ofta vederbörande har upplevt respektive symptom. De symptom som tas upp är nervositet, hoppslöshetskänslor, rastlöshet/oro, nedstämdhet, värdelöshetskänslor och känslor av att allt i livet är en ansträngning.

Ohälsa i befolkningen kartlades i övrigt med hjälp av frågor om huruvida deltagaren någonsin hade upplevt behov av att söka vård för psykisk ohälsa, alkoholproblem, spelproblem, eller problem med narkotika eller narkotikaklassade läkemedel, samt om huruvida personen under det senaste året hade varit sjukskriven av psykiatrisk orsak eller ordinerats läkemedelsbehandling eller terapi pga psykisk ohälsa.

Problemspelande mättes med hjälp av Problem Gambling Severity Index (PGSI, Folkhälsomyndigheten, 2018). Skalan avser nio symptom på spelproblem och är ett väletablerat instrument för att mäta riskspelande och problemspelande. PGSI är också det instrument som används i Folkhälsomyndighetens återkommande befolkningsundersökningar om spel om pengar i Sverige (Abbott et al., 2014; 2018; Folkhälsomyndigheten, 2018). I studien tillämpas den indelning i olika risknivåer som används i Folkhälsomyndighetens återkommande befolkningsundersökning av spel i Sverige; värdet 8 eller mer indikerar spelproblem, och värdena 3-7 indikerar förhöjd risk (medan 1-2 innebär viss risk och 0 innebär frånvaro av spelproblem). Här jämförs också data från den aktuella studien med Folkhälsomyndighetens rapportering av spelproblem (den högre problemgraden) respektive de kombinerade grupperna spelproblem och förhöjd risk (Folkhälsomyndigheten, 2018).

Attityder till spelreklam mättes med hjälp av 12 variabler som tidigare har använts i forskning om attityder till reklam i allmänhet. I denna studie presenteras följande instruktion för den svarande: ”Numera är det vanligt i många reklam-TV-kanaler att det i många reklamavbrott

dyker upp reklam för spelföretag som framför allt erbjuder nätkasino eller nätbaserad betting på sport. När du tänker på dessa reklaminslag som grupp, vad är din upplevelse av den typen av reklam?”. Forskningspersonen ska då värdera i vilken grad hon/han instämmer i följande 12 beskrivningar av denna typ av reklam; Rolig och smart, Påhittig och originell, Sanningsenlig och trovärdig, Vård att lägga på minnet, Levande och energirik, Löjlig och irriterande, Varm och känslösam, Välbekant och lätt att känna igen, Klar, tydlig och informativ, Gammal och utsliten, Tilltalande och välgjord, Övertygade. Samtliga svar anges på en Likert-skala från 1 (”stämmer inte alls”) till 7 (”stämmer helt”). I den här studien adderades samtliga värden till en summa från 12 till 84. Två av de aktuella variablerna är negativt färgade (”Löjlig och irriterande” och ”Gammal och utsliten”), medan de övriga är positivt formulerade. Således kastades värdena på dessa två negativa variabler om, så att ”stämmer inte alls” gav värdet 7 och ”stämmer helt” gav värdet 1, så att ett högre värde samstämmigt innebar en mer positiv inställning till denna typ av reklam. I analysen av reklamattityder exkluderades personer som angav formulärets första alternativ eller formulärets sista alternativ på samtliga 12 påståenden, för att undvika att inkludera svar som bygger på att den svarande har ”kryssat sig igenom” formuläret.

Utöver ovanstående formulär inkluderades också en rad fritt formulerade frågor om kön, ålder, utbildningsnivå, månadsinkomst före skatt, boendesituation och lånehistorik. Det senare inkluderade bl a frågor om huruvida den svarande någonsin hade tagit ett lån för att kunna spela eller för att täcka förluster uppkomna genom spel om pengar, respektive om detta hade hänt senaste året. Dessutom ställdes frågor om huruvida den svarande hade skulder som under det senaste året hade gått till inkasso respektive till kronofogden.

Som utfallsmått valdes subjektiv överskuldssättning, dels någonsin och dels förväntad subjektiv överskuldssättning för de närmaste två månaderna. Dessa båda variabler uttrycktes med följande frågor:

- Har du upplevt att du (eller ni som bor i ditt hushåll) har ständigt återkommande problem med att betala räkningarna?
- Upplever du att du (eller ni som bor i ditt hushåll) kommer att ha stora problem att betala alla räkningar de närmaste två månaderna?

Totalt insamlades data från 1009 personer i studien. Fem personer exkluderades pga ofullständiga data för spelproblem (PGSI). Totalt saknades något PGSI-item för 20 deltagare,

men i studien inkluderades de personer som hade tre poäng eller mer (vilket indikerar förhöjd risk för spelproblem) på de items de hade. För dessa personer imputerades värdet noll för de items som saknades. Bland de fem personer som exkluderas fanns två personer utan några svar alls, en person med endast två tillgängliga variabler med noll poäng på båda, och två personer med åtta tillgängliga items men med totalt noll respektive två poäng.

Studien har erhållit tillstånd från regionala etikprövningsnämnden Lund (diarie-nr 2018/495).

Statistiska analyser

Förutom deskriptiva sammanställningar gjordes kontrollerade analyser med respektive mått på överskuldsättning som beroende variabel, dvs analyser gjordes av vilka variabler som hade samband med subjektiv överskuldsättning någonsin respektive med subjektivt förväntad överskuldsättning de närmaste två månaderna. Då antalet personer i analysen av reklamattityder reducerades enligt ovan, och då denna variabel inte uppvisade någon tendens till samband med överskuldsättning i den första kontrollerade analysen, genomfördes sedan analyserna utan denna variabel och således i hela den tillgängliga populationen.

Typ av spelform och tecken på problemspelande/spelberoende var nära kopplade till varandra, och i regressionsanalyserna var grad av problemspelande (PGSI) en variabel med tydlig koppling till överskuldsättning. Likaså var typ av spelform och spelproblem (PGSI) mycket nära kopplade till varandra. Därför gjordes de finala regressionsanalyserna i två steg, dels med denna variabel (PGSI) inkluderad, och dels utan.

Gruppvisa jämförelser gjordes med chi-2-analyser för kategoriska variabler och med Mann-Whitney-test för kontinuerliga variabler.

De multivariata analyserna gjordes som logistiska regressioner med samtidig inmatning av samtliga oberoende variabler. Resultaten redovisas som oddskvoter (odds ratios) med 95-procentiga konfidensintervall. Som oberoende variabler inkluderades åldersgrupp, kön, utbildningsnivå (postgymnasial utbildning eller ej), grad av psykisk ohälsa (Kessler-6, kontinuerlig variabel), grad av spelproblem (PGSI, kontinuerlig variabel), anamnes på behov av att söka hjälp för alkoholproblem, anamnes på behov av att söka hjälp för problem med narkotika eller narkotikaklassade läkemedel, samt individens rapporterade spelformer de senaste 30 dagarna.

Resultat

Inkluderade individer

Slutligen inkluderades 1004 personer i analyserna. Av dem var en klar majoritet (78 procent) män. Demografiska variabler och variabler som beskriver tidigare beroendeproblematik ses i tabell 1-2. Sjukskrivning sammanställdes för personer t o m 59 års ålder; i denna grupp hade 12 procent någon gång det senaste året varit sjukskrivna till följd av psykisk ohälsa.

Aktuellt spel om pengar

De spelformer som rapporterades för de senaste 30 dagarna framgår av tabell 3. Materialet delades in i personer som de senaste 30 dagarna hade spelat nätkasino men ej livebetting (16 procent, n=164), livebetting men ej nätkasino (36 procent, n=365), både nätkasino och livebetting (18 procent, n=177), respektive ingen av dessa båda spelformer (30 procent, n=298). I den sistnämnda gruppen, som varken spelade nätkasino eller livebetting senaste 30 dagarna, var de vanligaste spelformerna hästspel på nätet (46 procent), landbaserade hästspel (20 procent), nätpoker (12 procent) och bingo på nätet (åtta procent). Nätbaserade hästspel var vanligare här än hos de separata grupperna av nätkasino- och livebetting-spelare, men ändå mindre vanligt än hos personer som spelar både nätkasino och livebetting. För övriga av de ovan nämnda spelformerna var ingen vanligare i gruppen utan aktuellt nätkasino- eller livebettingspelande än i de övriga grupperna. Spel på landbaserat kasino och landbaserade spelautomater förekom i denna grupp endast hos tre respektive en procent.

Problematiskt spel om pengar

Tretton procent uppfyllde den högsta graden av spelproblem. Totalt omfattades 33 procent av studiedeltagarna av definitionen för antingen spelproblem eller förhöjd risk (19 procent). Ytterligare 23 procent hade enligt PGSI ”viss risk”, medan 44 procent inte hade några spelproblem.

Andelen med spelproblem var fyra procent hos dem som senaste 30 dagarna varken hade spelat nätkasino eller livebetting på sport, och likaså fyra procent bland dem som senaste 30 dagarna spelat livebetting på sport men inte nätkasino. Däremot var andelen med spelproblem 18 procent bland nätkasinospelare som inte spelat livebetting på sport, och 44 procent bland personer med både aktuella nätkasinospelande och aktuell livebetting på sport. När man inkluderar både spelproblem och förhöjd risk, var denna 16 procent i gruppen utan nätkasino/livebetting, 21 procent vid enbart livebetting, 52 procent bland nätkasinospelare, och 65 procent bland dem som spelar både nätkasino och livebetting.

Grad av spelproblem var signifikant kopplat till kön ($p < 0,001$); andelen med den högsta graden av spelproblem var 24 procent för kvinnor och 10 procent för män, medan andelen med antingen förhöjd risk eller spelproblem var 48 procent för kvinnor och 28 procent för män.

Sex procent i studien rapporterade att de någonsin hade känt behov av att söka hjälp för spelproblem.

Överskuldssättning någonsin

Tio procent rapporterade att de någon gång hade varit överskuldssatta, men på den efterföljande frågan om huruvida detta hade hänt senaste året, bejakades detta av 11 procent. Andelen som någon gång, antingen senaste året eller dessförinnan, hade varit överskuldssatta var 12 procent. I förhållande till varje enskild spelform som tas upp i studien, innebar flera av spelformerna en högre andel med överskuldssättning någonsin jämfört med personer som inte rapporterade den spelformen; andelen med överskuldssättning någonsin var 23 procent bland dem som senaste 30 dagarna hade spelat nätkasino, jämfört med sex procent bland dem som inte hade gjort det ($p < 0,001$). Likaså var överskuldssättning någonsin vanligare hos aktuella (senaste 30 dagarna) spelare än aktuella icke-spelare av spelformerna fysiskt kasino (34 vs 10 procent, $p < 0,001$), på hästar utanför internet (23 vs 9 procent, $p < 0,001$), på nätpoker (27 vs 9 procent, $p < 0,001$), på fysiska spelautomater (31 vs 10 procent, $p < 0,001$), landbaserad poker (33 vs 10 procent, $p < 0,001$), nätbingo (25 vs 9 procent, $p < 0,001$), och spel om pengar i dataspel (39 vs 10 procent, $p < 0,001$). Överskuldssättning någonsin var inte signifikant högre bland dem som de senaste 30 dagarna hade spelat livebetting på sport jämfört med dem som inte hade gjort det (13 vs 10 procent, $p = 0,16$), och samband sågs inte heller med att ha spelat på hästar på nätet ($p = 0,66$) eller på sport utan livebetting ($p = 0,51$).

Med den indelning som används i denna studie, med fokus på nätkasino respektive livebetting på sport, var överskuldssättning betydligt vanligare hos personer som rapporterade nätkasino och i ännu högre omfattning i den grupp som rapporterade både nätkasino och livebetting på sport (tabell 3). Överskuldssättning var också signifikant och tydligt kopplat till grad av spelproblem; framför allt sågs en brant stigande risk för överskuldssättning från gruppen med förhöjd risk (13 procent) till gruppen med spelproblem (46 procent, tabell 5).

Överskuldssättning någonsin var inte signifikant ovanligare bland personer med postgymnasial utbildning (11 procent) jämfört med personer med lägre utbildning (13 procent, $p = 0,40$), men betydligt vanligare bland kvinnor i studien (21 kvinnor) än bland män (10 procent, $p < 0,001$).

Personer med överskuldsättning någonsin hade signifikant högre grad av psykisk ohälsa (median 18, IQR 13,25-21,75), jämfört med personer utan överskuldsättning någonsin (median 9, IQR 7-12, $p < 0,001$), medan reklamattityder inte skilde sig signifikant mellan personer med (median 33,5, IQR 24-48) respektive utan överskuldsättning (median 28, IQR 21-40, $p = 0,12$).

Överskuldsättning var betydligt vanligare hos personer som någonsin tagit ett lån relaterat till spel (56 vs 8 procent, $p < 0,001$). I den mindre grupp som någonsin hade tagit ett sådant lån (87 personer), var överskuldsättning någonsin signifikant vanligare om detta hade varit ett snabb lån (86 vs 35 procent, $p < 0,001$), men signifikant lägre om detta hade varit ett banklån utan säkerhet (40 vs 65 procent, $p = 0,04$).

I logistisk regression var förekomst av överskuldsättning någonsin signifikant kopplad till högre grad av psykisk ohälsa, högre grad av spelproblem, samt frånvaro av alkoholproblem. När grad av spelproblem exkluderades ur analysen, var kommande överskuldsättning signifikant kopplad till högre grad av psykisk ohälsa, frånvaro av alkoholproblem, samt aktuellt spelande (senaste 30 dagarna) på nätkasino och livebetting i kombination (tabell 6).

Belåning relaterad till spel om pengar

Nio procent (87 personer) hade någon gång tagit ett lån för att kunna spela eller för att kunna hantera skulder orsakade av spel. Bland de 87 personer som någonsin hade tagit ett lån relaterat till spel, hade 76 procent spelproblem och ytterligare 14 procent förhöjd risk, dvs endast var tionde i den gruppen hade ett spelande utan förhöjd risk. Bland de 60 personer som hade tagit ett sådant lån senast året, hade 88 procent spelproblem, och endast två procent (en individ) hade ett spelande utan förhöjd risk.

Omvänt hade 50 procent av dem med spelproblem tagit ett sådant spelrelaterat lån någon gång, medan andelen endast var sex procent bland personer med förhöjd risk, och mycket låg hos personer med låg risk respektive ingen risk (två respektive en procent). I enlighet med tidigare data över spelproblem var också andelen som hade tagit lån relaterat till spel mycket högre hos personer som spelar nätkasino (15 procent) eller nätkasino i kombination med livebetting (27 procent), än hos dem som spelar livebetting (två procent) eller inget av dessa spel (två procent) under de senaste 30 dagarna. Bland 87 personer som hade tagit lån för att finansiera spel eller spelskulder rapporterade 24 respektive 25 personer att de totala summorna av sådana lån var under 5000 kr respektive mellan 5000 och 10 000 kr, men för 21

personer var dessa skulder större än 100 000 kr, och 10 av dem hade tagit sådana lån för över 500 000 kr.

Skulder till kronofogden senaste året

Åtta procent rapporterade att de har haft skulder som under det senaste året har gått till kronofogden. Den siffran var högre hos personer med ett aktuellt spelande på nätkasino (13 procent) eller nätkasino och livebetting i kombination (16 procent), än hos personer med livebetting (fyra procent) eller utan någon av dessa två spelformer de senaste 30 dagarna (fyra procent). När man jämför personer med skulder till kronofogden senaste året med övriga, så har personer med skulder till kronofogden i betydligt högre utsträckning ett aktuellt spelande (senaste 30 dagarna) på vissa spelformer; nätkasino, landbaserat kasino, landbaserade hästspel, nätpoker och landbaserad poker, landbaserade spelautomater, nätbingo samt spel om pengar inuti dataspel (samtliga $p < 0,001$). Aktuellt spel på sportspel, såväl med som utan livebetting, var inte vanligare hos personer med skulder till kronofogden. De vanligast förekommande aktuella spelen hos personer med skulder till kronofogden senaste åren var nätkasino (66 procent), livebetting på sport (55 procent), sportspel (ej livebetting, 54 procent), hästspel på nätet (46 procent) och landbaserade hästspel (41 procent), men förutom nätkasino var alltså dessa spelformer ungefär lika vanligare hos personer utan skulder till kronofogden senaste året.

Förväntad överskudsättning de närmaste två månaderna

Åtta procent av deltagarna i studien rapporterade att de kommer att ha stora svårigheter att betala all räkningar under de kommande två månaderna. Kommande överskudsättning rapporterades av tre procent av dem som senaste 30 dagarna varken spelade nätkasino eller livebetting och av fyra procent av dem som spelade livebetting men inte nätkasino, men andelen var 15 procent bland nätkasinospelare och 20 procent bland dem som rapporterade både nätkasino och livebetting.

I den logistiska regressionsanalysen var kommande överskudsättning signifikant kopplat till lägre utbildning, högre grad av psykisk ohälsa, samt högre grad av spelproblem. När grad av spelproblem exkluderades ur analysen, var kommande överskudsättning signifikant kopplat till lägre utbildning, högre grad av psykisk ohälsa, samt aktuellt spelande (senaste 30 dagarna) på nätkasino eller nätkasino och livebetting i kombination (tabell 7).

Diskussion

Den här studien fokuserade på att studera vilka faktorer som är associerade med subjektiv överskuldsättning i en population som under det senaste året har spelat på kasinospel eller vadhållningsspel på nätet vid minst 10 tillfällen. Rationalen bakom att studera denna population är den roll som nätspelande har fått de senaste åren, med dess dominans bland de spelformer som exponeras i reklam och dess dominerande roll bland personer som söker vård för spelberoende (Håkansson et al., 2017; Regeringen, 2017). Huvudfynden från studien är att en mycket hög andel av personer med detta spelmönster har ett problematiskt spelbeteende, som med strukturerat bedömningsinstrument är ett 20-tal gånger vanligare i denna grupp än i befolkningen i stort. Medan förekomsten av överskuldsättning var måttligt förhöjd, hade den tydliga samband med att i närtid rapportera vissa spelformer, och dessa samband sågs både när man studerar överskuldsättning någonsin och när man studerar riskfaktorer för att de närmaste månaderna ha svårt att betala räkningarna. Nätkasino intar en särställning i studien som korrelerat både till svåra spelproblem och till överskuldsättning. I studien kunde det inte beläggas att attityder till spelreklam har samband med tidigare eller kommande överskuldsättning, men psykisk ohälsa framstår som tydligt förknippad med överskuldsättning. Kontrollerat både för demografiska faktorer, psykisk ohälsa, substansberoende och utbildningsnivå, kvarstår dock sambandet mellan att i närtid spela nätkasino – ensamt eller i kombination med livebetting på sport – och att förvänta sig överskuldsättning de närmaste månaderna.

Mätt med samma cut-off som Folkhälsomyndigheten använder, och där andelen personer med spelproblem i landet uppskattas till 1,7 procent av befolkningen, har 33 procent spelproblem i vår studie; förekomsten i denna grupp, som adresserar personer med nätspel åtminstone 10 gånger det senaste året, är alltså påtagligt högre än i befolkningen i övrigt, med ungefär en tredjedel som potentiellt skulle vara i behov av hjälp för ett problematiskt spelande. För kvinnor är andelen 48 procent i jämförelse med 0,9 procent i befolkningen, och för män 28 procent jämfört med 2,6 procent i befolkningen (Folkhälsomyndigheten, 2018). I denna studie, som alltså vänder sig till nätspelare men utan någon riktad selektion till personer med spelberoende, är alltså förekomsten av spelproblem mycket hög jämfört med i tidigare befolkningsundersökningar, detta trots att populationen har en något högre utbildningsnivå än befolkningen i stort, och därmed således teoretiskt sett vissa skyddsfaktorer (Abbott et al., 2014).

Särskilda karakteristika i den studerade populationen

Den här studien har adresserat personer med nätspelande, i syfte att kartlägga lånemönster och överskuldsättning i en potentiell högriskgrupp. Således har det inte varit avsikten att studiepopulationen ska vara representativ för hela befolkningen. Det är ändå av värde att analysera hur den studerade populationen skiljer sig från hela landets befolkning.

I befolkningen i åldrarna 16-74 år har i storleksordningen 35 procent postgymnasial utbildning, vilket kan jämföras med 47 procent i den här studien (SCB, 2018a). I befolkningen har kvinnor en medianinkomst kring 20 000 kr medan medianen i den här studien finns i intervallet mellan 25 000 och 30 000 kr, och för män är motsvarande medianlön 22 800 kr i jämförelse med intervallet 30 000 och 35 000 kr i den aktuella studien (SCB, 2018b). Studien utgår från en panel av personer som är tillgängliga för att ta emot marknadsundersökningar och liknande enkäter. Det kan inte uteslutas att en sådan population skiljer sig från resten av befolkningen med avseende på vissa parametrar.

Nätkasinos koppling till överskuldsättning och skulder till kronofogden

Nätkasino intar en särställning bland de spelformer som analyseras här. I studien inkluderades personer pga ett nätspelande av en viss omfattning, men av de vanligaste nätbaserade spelformerna i den här populationen, var nätkasino den enda som var vanligare bland överskuldssatta än bland övriga, och vanligare hos personer med skulder till kronofogden än hos övriga. Hos personer med aktuell livebetting på sport ses dessutom inget samband med överskuldssättning, förutom för gruppen som också spelar nätkasino, och där risken är som allra högst. Således bekräftar studien bilden av nätkasino som särskilt förknippat med svåra konsekvenser av spel om pengar, i linje med att spelformen också utgör den enskilt vanligaste hos personer som söker vård på en mottagning för behandling av spelberoende i sjukvården (Håkansson et al., 2017).

Kronofogdens rapport från 2008 om överskuldssättning uppskattade att mellan sex och nio procent av befolkningen var överskuldssatta, och använde då samma typ av definition – den subjektiva – som i den här studien (Kronofogden, 2008). I den här studien rapporterade 11 procent att de hade varit överskuldssatta under det senaste året, vilket får ses som endast en måttlig riskökning hos nätspelare i stort. Samtidigt skiljer sig risken påtagligt beroende på vilka spelformer som har varit aktuella för de svarande under de senaste 30 dagarna. Faktiskt är risken för överskuldssättning inte tydligt förhöjd för delar av gruppen, medan den för

aktuella nätkasino-spelare är påtagligt förhöjd, och till så hög grad som 28 procent hos personer som senaste 30 dagarna har spelat både nätkasino och livebetting på sport.

Nio respektive åtta procent hade skulder som under det senaste året hade gått till inkasso respektive till kronofogden. Kronofogdens statistik över sk forstagångsgäldenärer visar att ca 100 000 personer fick sin första skuld till Kronofogden under 2017, och att strax över 40 000 personer fanns kvar med dessa skulder i slutet av året (Kronofogden, 2018). Även om dessa siffror inte är direkt överförbara till svaret på den fråga som ställdes i enkäten i denna studie, så innebär studiens siffror ändå sannolikt en tydlig överrepresentation av personer med skulder som i närtid har gått till Kronofogden. Bland personer som spelar nätkasino (och inte livebetting på sport) hade så många som 13 procent skulder som under det senaste året hade gått till kronofogden, men den andelen var så hög som 16 procent för personer med både nätkasino och livebetting på sport. Det är tydligt att den risken hos nätspelare inte är förhöjd vid vissa spelformer, men att den hos personer som spelar nätkasino är betydligt högre än i befolkningen i övrigt.

I den här studien valdes nätkasino och livebetting ut för särskild analys, baserat på förekomsten av dessa spelformer i andra sammanhang där personer med problemspelande eller spelberoende studeras, trots att nätbaserat spelande på hästar var något vanligare än nätkasino i det här materialet. Skälet bakom detta var den särskilda uppmärksamhet som nätkasino har fått i litteratur om spelformer hos personer med manifest beroende (Håkansson et al., 2017) samt i reklam (Regeringen, 2017). I en kontrollanalys studerades därför också problemspelande hos personer med nätkasino, livebetting eller nätbaserade hästspel, vart och ett för sig eller i kombination. Den högsta graden av spelproblem sågs då hos 18 procent av personer som endast spelade nätkasino, tre procent av personer som endast spelar livebetting, och en procent av personer som endast spelar nätbaserade hästspel. Kombinationen med nätbaserade hästspel var inte förknippat med högre risk för spelproblem än respektive annan spelform i sig. Således gjordes inga vidare detaljerade analyser av nätbaserade hästspel specifikt, med hänsyn till den låga förekomsten av problemspel i den gruppen i jämförelse med nätkasinogruppen i den aktuella studien.

Särskilt hög risk för kvinnor vid nätspel

Spelberoende som forskningsområde inbegriper viktiga könsaspekter. Problemspelande och spelberoende är vanligare hos män än hos kvinnor, och män och kvinnor tenderar att spela

olika typer av spel. Samtidigt är det ett välbelagt faktum att kvinnor med spelberoende har en högre grad av psykiatrisk samsjuklighet än män med spelberoende (Blanco et al., 2006; Husky et al., 2015). Samtidiga psykiatriska diagnoser är vanligare hos kvinnor än hos män som vårdas för spelberoende i Sverige (Håkansson et al., 2017; 2018), och självmordstankar hos vårdsökande med spelberoende är mer vanligt förekommande hos kvinnor än hos män (Ronzitti et al., 2017). Således, samtidigt som spelberoende är betydligt vanligare hos män, så kan problembilden betraktas som ytterligare mer allvarlig hos kvinnor.

Att en majoritet av forskningspersonerna i den här studien är män är således inte överraskande; spel om pengar är vanligare hos män (Folkhälsomyndigheten, 2018). Däremot är det slående att könsskillnaderna i den här studien går i en oväntad riktning; den högsta graden av spelproblem var här mer än dubbelt så vanlig hos kvinnor som hos män, dvs ett samband i motsatt riktning jämfört med vad som ses för problemspelande i befolkningen. Man måste anta att detta beror på studiepopulationens särskilda karakteristika, dvs det faktum att studien specifikt vänder sig till personer med nätspelande senaste året. Den höga förekomsten av nätkasinospelande hos personer som söker vård för spelberoende (Håkansson et al., 2007; Stödlinjen, 2018), tillsammans med den här studiens fynd, gör att nätkasino intar en särställning som särskilt nära förknippad med spelproblem och överskuldsättning. Troligen bidrar detta till en selektionseffekt; när en studie riktar sig till nätspelare, så inkluderas kvinnor med svårare spelproblem än män, i likhet med att nätkasino är en vanligare spelform hos kvinnor bland personer som söker vård för spelberoende (Håkansson et al., 2017). Nivån på skulderna i samband med spelberoende har i tidigare forskning varit lägre för kvinnor (Crisp et al., 2004), men den aktuella studiens resultat ger anledning att vara minst lika aktiv för screening av spelproblem för kvinnor som överskuldsetter sig.

Studiens implikationer

I den här gruppen rapporterar en mycket hög andel av dem som uppger skulder till kronofogden att de under de senaste 30 dagarna har spelat på spelformer som brukar uppfattas som nära förknippade med spelberoende. Att man rapporterar att skulder har gått till kronofogden under det senaste året torde innebära att detta inte är relaterat till just den senaste månadens spelande, utan att skulder till kronofogden har förelegat redan när personen i fråga spelade under den senaste månaden. Mest slående är kanske att två tredjedelar i denna grupp i studien alltså har spelat nätkasino senaste månaden. Oberoende av vilka spelformer som har varit aktuella för dessa personer när de ådrog sig de skulder som gick till kronofogden, och oaktat om dessa har varit relaterade till spel eller inte, bekräftar detta bilden av att det bland

aktuella nätkasinospelare sannolikt finns en icke obetydlig andel spelare som har ett aktuellt skuldsättningsproblem och som är i behov av att förändra eller få hjälp att förändra detta beteendemönster. Samtidigt har det implikationer för möjligheterna att uppmärksamma ett aktuellt problemspelande; när en skuld går till kronofogden hos en person med en relativt betydande spelhistorik som i den aktuella studien, skulle det i teorin vara fördelaktigt att kunna screena för spelproblem och hjälpa individen till rådgivning eller behandling i händelse av att ett sådant föreligger. Den här studien har implikationer för hur myndigheter kan uppmärksamma problemspelande och spelberoende. Även om den här studien endast inkluderar personer som spelar om pengar, torde den ge stöd för att samhällets olika funktioner bör screena för spelbeteende och problemspelande hos personer vars skulder förfaller till kronofogden, inte minst då studien visar att spel på högriskformer av spel fortsätter hos personer med så svår skuldsättning att deras ärende går till kronofogden.

Studien analyserade också potentiella samband mellan attityder till spelreklam och överskuldsättning. Det saknas etablerade mått för att mäta attityder till spelreklam, men i den här studien tillämpades ett tidigare använt frågebatteri som mäter individens åsikt om spelreklam ur en rad olika aspekter. Från det här frågebatterier finns inte heller ett etablerat sätt att addera svar och beskriva ett sammansatt mått på reklamattityder. Här gjordes ett försök att addera de olika värdena till en totalsumma, men då svar exkluderades om de uppvisade alltför stora likheter vid inmatningen, så minskades den inkluderbara populationen något. Då det sammansatta måttet på reklamattityder inte visade något samband med överskuldsättning i den första analysen, så exkluderades denna variabel i de finala analyserna. Ingenting i denna analys talar för att reklamattityder är en faktor som predicerar överskuldsättning hos nätspelare, men mer forskning på området är av värde.

Styrkor och begränsningar

Den här studien har begränsningar. Studien är en tvärsnittsstudie och kan inte kartlägga longitudinella förlopp, såsom samband mellan ett spelmönster och senare utveckling av spelberoende och faktisk överskuldsättning. En begränsning är att beskrivningen av olika spelformer avser endast de senaste 30 dagarna. Det valet har gjorts för att kunna kartlägga ett spelande som sker i så nära närtid som möjligt, men den senaste månadens spelande får också anses ha stor relevans för den förväntade överskuldsättningen två månader framåt i tiden, och är också av intresse för att beskriva spel i närtid hos personer som under det senaste året har haft skulder som har gått till kronofogden. En naturlig begränsning är å andra sidan att det

spelare som teoretiskt har lett till den aktuella överskuldssättningen kan ha härrört från andra spelformer än dem som rapporterades från den senaste månaden.

Som alla studien har denna också begränsningar med avseende på generaliserbarhet; materialet består medvetet av personer med ett spelmönster på nätet i viss omfattning (10 gånger under ett år), om än utan krav på att detta ska vara regelbundet eller av någon större omfattning. Således är studien inte generaliserbar till spelare som inte spelar på nätet, men har alltså inte heller det syftet. Studiens storlek innebär en viss begränsning i de delar som avser undergrupper såsom belåningsmönster med specifika typer av lån, men totalt får materialet anses vara relativt stort för att kunna beskriva förekomst av spelproblem, överskuldssättning och hur detta fördelar sig på olika grupper av spelare. Studien är samtidigt unik i det avseendet att den kartlägger överskuldssättning och spelproblem relaterat till olika typer av nätspel, på en spelmarknad som på ett fåtal år har förändrats betydligt (Regeringen, 2017).

Slutsatser

Risken för framtida överskuldssättning – mätt som subjektiv överskuldssättning under de kommande två månaderna – är påfallande hög hos nätspelare som har ett aktuellt spelande på nätkasino eller på nätkasino i kombination med livebetting på sport. Att någonsin har varit överskuldssatt – med en subjektiv definition – är också tydligt kopplat till ett nu aktuellt spelande på nätkasino och livebetting i kombination.

En hög andel av nätspelare med skulder till kronofogden har i närtid spelat nätkasino. Även hos personer som någon gång har tagit ett lån kopplat till spel om pengar, är nätkasino påfallande vanligt. Nätkasino, i jämförelse med andra spelformer, har en särskilt uttalad koppling både till överskuldssättning, spelproblem och engagemang hos kronofogden.

Risken för spelproblem hos kvinnor och män med nätspel är mycket hög jämfört med i befolkningen i övrigt, och risken var i studien tydligt högre hos kvinnor som spelar nätspel än hos män som gör det.

Kontrollerat antingen för problemspelande eller för specifika spelformer, har psykisk ohälsa samband med en högre risk för tidigare eller kommande överskuldssättning. Högre utbildning framstår också som skyddade mot subjektiv kommande överskuldssättning hos nätspelare. Studien ger stöd för aktiva åtgärder för screening och behandling av spelproblem hos personer

med överskuldsättning, när det finns uppgift om ett aktuellt spelande om pengar i nätbaserade spelformer. Mer forskning behövs för att säkerställa huruvida samband finns mellan attityder till spelreklam och överskuldsättning hos personer som spelar nätspel om pengar.

Referenser

Abbott, M.W., Romild, U., & Volberg, R.A., 2014. Gambling and problem gambling in Sweden: changes between 1998 and 2009. *J. Gambl. Stud.* 30, 985-999.

Abbott, M.W., Romild, U., & Volberg, R.A., 2018. The prevalence, incidence, and gender and age-specific incidence of problem gambling: results of the Swedish longitudinal gambling study (Swelogs). *Addiction* 113, 699-707.

American Psychiatric Association, 2013. *Diagnostic and statistical manual of psychiatric disorders*. Arlington, VA, American Psychiatric Publishing.

Blanco, C., Hasin, D.S., Petry, N., Stinson, F.S., & Grant, B.F., 2006. Sex differences in subclinical and DSM-IV pathological gambling: results from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *Psychol. Med.* 36, 943-953.

Blaszczynski, A. & Farrell, E., 1998. A case series of 44 completed gambling-related suicides. *J. Gambl. Stud.* 14, 93-109.

Bruzzone, D. E., & Tallyn, D. J., 1997. Linking Tracking to Pretesting with an "ARM". *J. Advertising Res.* 37, 74-79.

Calado, F., & Griffiths, M., 2016. Problem gambling worldwide: an update and systematic review of empirical research (2000-2015). *J. Behav. Addict.* 5, 592-613.

Crisp, B.R., Thomas, S.A., Jackson, A.C., Smith, S., Borrell, J., Ho, W.Y., Holt, T.A., & Thomason, N., 2014. Not the same: a comparison of female and male clients seeking treatment from problem gambling counselling services. *J. Gambl. Stud.* 20, 283-299.

Folkhälsomyndigheten, 2018. Swedish longitudinal gambling study.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/alkohol-narkotika-dopning-tobak-och-spel-andts/spel/swelogs-befolkningsstudie/>

Furukawa, T.A., Kessler, R.C., Slade, T., & Andrews, G., 2003. The performance of the K6 and K10 screening scales for psychological distress in the Australian National Survey of Mental Health and Well-Being. *Psychol. Med.* 33, 357-362.

Husky, M.M., Michel, G., Richard, J.B., Guignard, R., & Beck, F., 2015. Gender differences in the associations of gambling activities and suicidal behaviors with problem gambling in a nationally representative French sample. *Addict. Behav.* 45, 45-50.

Håkansson, A., Karlsson, A., & Widinghoff, C., 2018. Primary and secondary diagnoses of gambling disorder and psychiatric comorbidity in the Swedish health care system – a nationwide register study. *Front. Psychiatry* [e-pub ahead of print]

Håkansson, A., Mårdhed, E., & Zaar, M., & 2017. Who seeks treatment when medicine opens the door to gambling disorder patients – psychiatric co-morbidity and heavy predominance of online gambling. *Front. Psychiatry* [e-pub ahead of print]

Karlsson, A., & Håkansson, A., 2018. Suicide, mortality and comorbidity in patients with pathological gambling – a nationwide register study. *J. Behav. Addict.* [e-pub ahead of print].

Kessler, R.C., Hwang, I., LaBrie, R., Petukhova, M., Sampson, N.A., Winters, K.C., & Shaffer, H.J., 2008. DSM-IV pathological gambling in the National Comorbidity Survey Replication. *Psychol. Med.* 38, 1351-1360.

Kronofogden, 2008. Alla vill göra rätt för sig. Överskuldssättningens orsaker och konsekvenser. Kronofogden.

Kronofogden, 2018. Antal skuldsatta.

<https://www.kronofogden.se/statistikantalskuldsatta.html>

Meltzer, H., Bebbington, P., Brugha, T., Jenkins, R., McManus, S., & Dennis, M.S., 2011. Personal debt and suicidal ideation. *Psychol. Med.* 41, 771-778.

Meltzer, H., Bebbington, P., Brugha, T., Farrell, M., & Jenkins, R., 2013. The relationship between personal debt and specific common mental disorders. *Eur. J. Publ. Health* 23, 108-113.

Oksanen, A., Savolainen, L., Sirola, A., & Kaakinen, M., 2018. Problem gambling and psychological distress: a cross-national perspective on the mediating effect of consumer debt and debt problems among emerging adults. *Harm Red. J.* 15, 45.

Petry, N.M., Stinson, F.S., & Grant, B.F., 2005. Comorbidity of DSM-IV pathological gambling and other psychiatric disorders: results from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *J. Clin. Psychiatry* 66, 564-574.

Regeringen, 2017. En omreglerad spelmarknad. Betänkande av spellicensutredningen. SOU 2017:30.

Ronzitti, S., Soldini, E., Smith, N., Potenza, M.N., Clerici, M., & Bowden-Jones, H., 2017. Current suicidal ideation in treatment-seeking individuals in the United Kingdom with gambling problems. *Addict. Behav* 74, 33-40.

SCB, 2018a. Befolkningens utbildning. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/befolkningens-utbildning/>

SCB, 2018b. Inkomster och skatter. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/>

Socialstyrelsen, 2017. ASI-spel.

<https://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/2017-3-18-ASI-Spel-grund.pdf>

Stödlinjen, 2018. Stödlinjens tertialrapport 1 maj-3 augusti 2018. Centrum för psykiatriforskning. http://dok.sls.sll.se/CPF/stodlinjen/Stodlinjen_tertialrapport_180501-180831.pdf

Tabeller

Tabell 1. Deskriptiva data, sociodemografiska variabler och tidigare ohälsa.

	n	%
Kön		
- Män	786	78
- Kvinnor	218	22
Ålder		
- 18-24 år	41	4
- 25-29 år	79	8
- 30-39 år	220	22
- 40-49 år	227	23
- 50-59 år	219	22
- 60-69 år	141	14
- 70 år och äldre	77	8
Boendeform		
- Ensamboende med barn	66	7
- Ensamboende utan barn	231	23
- Med make/make/sambo/partner och barn	376	37
- Med make/make/sambo/partner utan barn	307	31
- Hos föräldrar	24	2
Huvudsaklig sysselsättning		
- Student	47	5
- Arbetar	727	72
- Arbetssökande	29	3
- Pensionerad	170	17
- Annat	31	3

Högsta uppnådda utbildning		
- Grundskola	71	7
- Gymnasium	447	45
- Högskolestudier utan full examen	154	15
- Full högskoleexamen	317	32
- Annat	15	1
Röker/snusar dagligen		
- Ja	406	40
- Nej	592	59
- Vill inte svara	6	1
Någon gång ordinerad läkemedel eller psykoterapi pga psykisk ohälsa?		
- Ja	214	21
- Nej	780	78
- Vill ej svara	10	1
Någon gång känt behov av att söka hjälp för spelproblem		
- Ja	60	6
- Nej	936	93
- Vill ej svara	8	1
Någon gång känt behov av att söka hjälp för alkoholproblem		
- Ja	65	6
- Nej	962	96
- Vill ej svara	10	1
Någon gång känt behov av att söka hjälp för narkotikaproblem		
- Ja	34	3
- Nej	962	96
- Vill ej svara	8	1

Tabell 2. Månadsinkomst före skatt för kvinnor och män (N=1004)

	Kvinnor (%)	Män (%)
<10 000 kr	7	4
10 000-15 000 kr	10	6
15 000-20 000 kr	14	7
20 000-25 000 kr	17	9
25 000-30 000 kr	18	20
30 000-35 000 kr	17	17
35 000-40 000 kr	6	14
40 000-45 000 kr	5	8
45 000-50 000 kr	1	5
>50 000 kr	6	9

Tabell 3. Rapporterade spelformer de senaste 30 dagarna (N=1004)

	n	%
Nätkasino	341	34
Livebetting på sport	542	54
Hästspel på nätet	400	40
Nät poker	179	18
Bingo på nätet	161	16
Sport – ej livebetting	605	60
Kasino – landbaserat	90	9
Hästspel landbaserat	219	22
Poker landbaserat	93	9
Spelautomater landbaserat	104	10
Spel om pengar inuti dataspel	79	8

Tabell 4. Andel med överskuldsättning någonsin, beroende av spelform senaste 30 dagarna (N=1004)

	n	%
Nätkasino, ej livebetting sport	30	18
Livebetting sport, ej nätkasino	23	6
Nätkasino och livebetting på sport	49	28
Varken nätkasino eller livebetting	18	6

Tabell 5. Andel med överskuldsättning någonsin, beroende av graden av spelproblem (p<0,001)

	n	%
Inga spelproblem	12	3
Viss risk	21	9
Förhöjd risk	26	13
Spelproblem	61	46

Tabell 6. Variabler associerade med överskuldsättning någonsin (N=1004). Logistisk regression.

	Modell 1 (inkl PGSI)		Modell 2 (exkl PGSI)	

	OR	95-procentigt konfidensintervall	OR	95-procentigt konfidensintervall
Ålder	1,01	0,85-1,20	0,93	0,79-1,10
Manligt kön	0,92	0,53-1,61	0,84	0,50-1,42
Postgymnasial utbildning	0,64	0,40-1,04	0,70	0,44-1,11
PGSI total	1,13	1,08-1,19	***	***
Psykisk ohälsa, summa	1,18	1,13-1,24	1,22	1,17-1,28
Alkoholproblem någonsin	0,51	0,26-0,99	0,46	0,24-0,89
Drogproblem någonsin	0,80	0,34-1,88	0,66	0,29-1,51
Speltyp senaste 30 dagarna				
- nätkasino	1,40	0,67-2,94	1,86	0,92-3,80
- livebetting	0,93	0,46-1,88	0,91	0,45-1,81
- nätkasino + livebetting	1,40	0,68-2,89	2,44	1,24-4,76

Tabell 7. Förväntad överskuldssättning de närmaste två månaderna (N=1004)

	Modell 1 (inkl PGSI)		Modell 2 (exkl PGSI)	
Ålder	0,91	0,74-1,12	0,86	0,70-1,05
Manligt kön	0,99	0,52-1,90	0,90	0,48-1,67
Postgymnasial utbildning	0,46	0,25-0,83	0,51	0,29-0,91
PGSI total	1,10	1,05-1,16	***	***
Psykisk ohälsa, summa	1,21	1,15-1,28	1,25	1,19-1,31

Alkoholproblem någonsin	0,57	0,27-1,20	0,51	0,24-1,06
Drogproblem någonsin	0,67	0,27-1,66	0,55	0,23-1,32
Speltyp senaste 30 dagarna				
- nätkasino	1,18	0,87-5,47	2,83	1,15-6,96
- livebetting	0,99	0,39-2,56	1,00	0,39-2,56
- nätkasino + livebetting	1,64	0,66-4,07	2,66	1,11-6,35

Tabell 8. Spelrelaterad belåning, i hela populationen (N=1004), respektive hos personer med spelproblem (N=327) eller förhöjd risk samt enbart med spelproblem (N=132).

Samtliga forskningspersoner	n	%
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, någonsin	87	9
- <i>Varav lån med snabb utbetalning</i>	36	41
- <i>Varav lån från privatpersoner</i>	44	51
- <i>Varav banklån med säkerhet</i>	13	15
<i>Varav banklån utan säkerhet</i>	30	34
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, senaste året	60	6

Personer med spelproblem + förhöjd risk för spelproblem	n	%
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, någonsin	78	24
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, senaste året	59	18

Personer med spelproblem	n	%
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, någonsin	66	50
Tagit ett lån relaterat till spel om pengar, senaste året	53	40